

MÚSICA ANTIGA

WATER MUSIC & MUSIC FOR THE ROYAL FIREWORKS

JORDI SAVALL · EL SO ORIGINAL

10 DE JUNY DE 2018
SALA 1 PAU CASALS

AUDITORI

www.auditori.cat

Comenta aquest concert amb
#auditori #antiga

Lepant 150
08013 Barcelona

Mitjans Patrocinadors

LA VANGUARDIA

CATALUNYA
RÀDIO

PROGRAMA

JUNY DE 2018

DIUMENGE 10 | 19 h

SALA 1 PAU CASALS

Le Concert des Nations • Jordi Savall director

GEORG FRIEDRICH HÄNDEL

Halle 1685 - Londres 1759

1/ Música Aquàtica (1717)

50'

Suite I

Re major & Sol major/menor, HWV 349/350

[Prelude] – Minuet I / II
Rigaudon I / II – Minuet I / II
[Gigue] I / II – Bourrée
Lentement – Alla Hornpipe

Suite II

Fa major, HWV 348

Overture: Largo – Allegro
Adagio e staccato
[Allegro] – Andante – [Allegro]
[Minuet] – Air
Bourrée – Hornpipe
[Aria] – Minuet

PAUSA

20'

2/ Música per als Reials Focs d'Artifici, HWV 351 (1749)

25'

Overture: Adagio – Allegro – Lentement - Allegro
Bourrée
La Paix: Largo alla siciliana
La Réjouissance: Allegro
Minuet I - Minuet II - Minuet I

El temps i la durada del concert són aproximats.

En col·laboració amb

WATER MUSIC & MUSIC FOR THE ROYAL FIREWORKS

La *Water Music* ("Música aquàtica") va ser durant molt de temps l'obra instrumental més popular de Händel, però no disposem ni de manuscrit autògraf, ni de primera edició autèntica confirmada per l'autor. L'anècdota que es refereix a la composició d'una obra amb aquest mateix nom figura en totes les memòries.

El 1712, Händel, director de música de l'elector de Hannover, va obtenir d'aquest el permís per anar a Anglaterra, amb la condició de no quedar-s'hi massa temps. No obstant això, el 1714, quan l'elector es converteix en el rei Jordi I d'Anglaterra, Händel encara hi era. Segons John Mainwaring, autor de les Memòries sobre la vida del difunt Georg Friedrich Händel (1760), el compositor hauria evitat tot contacte amb el nou sobirà fins el 22 d'agost de 1715, dia en què, en ocasió d'una processó reial sobre el Tàmesi, hauria fet executar una composició nova, que inevitablement agradés al rei, per obtenir-ne així el perdó immediat.

Es tracta (almenys en part) d'una llegenda. El 26 de setembre de 1714, només sis dies després d'haver desembarcat a Greenwich, el rei va escoltar un *Te Deum* de Händel, i aquell mateix any honorà amb la seva presència una representació de la seva òpera *Rinaldo*. És possible que Händel hagués caigut en desgràcia, però evidentment no podia dir-se el mateix de la seva música. L'únic passeig reial sobre l'aigua amb música de Händel del que tenim notícia va tenir lloc el 17 de juliol de 1717. Referent a això disposem de tres testimonis contemporanis. Els dos primers provenen de diaris anglesos. *The political State of Great Britain* de 1717 explica que "el dimecres 17 de juliol, a la nit, el rei [...] va anar per aigua fins a Chelsea, i com a distracció tenia una música excel·lent organitzada pel comte Kilmanseck [...] A les tres de la matinada, va tornar per aigua fins a Whitehall, i d'allí al palau de Saint James". El *Daily Courant* del 19 de juliol precisa que "la música, composta per a 50 instruments de tot tipus, va sonar durant tot el trajecte de Lambeth [...] a Chelsea, les més belles simfonies imaginables, escrites especialment per a l'ocasió per Händel, i que Sa Majestat les va apreciar tant que les va fer executar tres vegades durant el trajecte d'anada i tornada". El tercer testimoni, el més interessant, és un informe de l'ambaixador de Prússia a Londres, Friedrich Bonet. Hi explica que el baró Kilmanseck (Johann Adolf, baró von Kilmansegg), que ja havia protegit Händel a Hannover, va organitzar les festivitats del 17 de juliol de 1717 i es va fer càrrec personalment de les despeses (només els músics li van costar ja 150 lliures). L'informe de Bonet especifica així mateix la composició de l'orquestra (trompetes, trompes, oboès, fagots, flautes travesseres, flautes de bec, violins i baix, sense cantants), i afegeix que la música era "del cèlebre Händel", nascut a Halle i principal compositor de la cort de Sa Majestat.

Agraïem que apagueu els mòbils, desactiveu les alarmes sonores i contingueu els estossecs. Un mocador redueix notablement el soroll.

No sabem si el 17 de juliol de 1717 es van escoltar totes les peces reunides avui dia sota el nom de *Water Music*, o només algunes d'elles. El 26 d'abril de 1736, vigília del matrimoni del príncep de Galles (el rei era llavors Jordi II), va tenir lloc un altre passeig reial sobre el Tàmesi, però no sabem si es va interpretar en aquesta ocasió música de Händel, i era un extracte d'allò que anomenem *Water Music*; el que és segur és que no va ser compost en aquella data. Segons la disposició que s'adopti, les peces són entre vint i vint-i-dues, repartides en tres suites instrumentades de diferents maneres: suites en Fa per a dos oboès, fagot, dues trompes, cordes i baix; suite en Re per a dos oboès, fagot, dues trompetes, dues trompes, cordes i baix; suite en Sol per a flauta de bec, flauta travessera, cordes i baix. No sembla lògic datar aquestes suites respectivament els anys 1715, 1717 i 1736; el més probable és que les tres siguin de 1717. Podem suposar que les suites en Fa i Re, dominades l'una per les trompes i l'altra per les trompetes, van reverberar sobre l'aigua, és a dir a l'aire lliure, mentre que la suite en Sol, més íntima, es va escoltar en ocasió d'un sopar ofert pel rei a Chelsea, a la residència de lord Ranelagh. Pel que fa a l'ordre de les peces dintre de cada suite, només podem fer conjectures.

Els minuets van aparèixer en una antologia titulada "*Una col·lecció general de minuets*". La primera edició de la "cèlebre *Water Music*", publicada per Walsh cap a 1732-1733, no comptava amb més de deu peces, és a dir aproximadament la meitat, que provenien de les tres suites. Ràpidament hi va haver altres edicions, així com múltiples arranjaments per a les més diverses combinacions, entre les quals trobem una reducció per a orquestra de Samuel Arnold (1788).

Fins a mitjan segle XX, es va interpretar la *Water Music* principalment segons els arranjaments de sir Hamilton Harty. Des de llavors, la musicologia ha permès distingir amb precisió les tres suites, i per altra banda localitzar l'orquestració original. Tot i així l'ordre de les peces no és fix, i és totalment lícit fer que les tres suites s'interpenetrin. Jordi Savall, per la seva banda, ha disposat el conjunt en dos suites, una d'elles centrada en les suites en Re i en Sol, l'altra en la suite en Fa.

En qualsevol cas, no podem deixar d'admirar fins a quin punt Händel demostra les seves qualitats de músic internacional: una sòlida base germànica, una formació italiana, i l'assimilació del gust francès i de la tradició anglesa.

El pretext per a la *Music for the Royal Fireworks* ("Música per als Focs Artificials Reials") va ser la pau d'Aquisgrà, que va posar fi el 1748 a la guerra de Successió d'Àustria, que havia enfrontat, entre d'altres, Anglaterra i Àustria amb França i Prússia. El rei Jordi II, que no era especialment guerrer, va ordenar que se celebrés l'esdeveniment amb grans festivitats coronades per immensos focs artificials, que sorgirien d'una gegantina "màquina" de fusta construïda a Hyde Park per Giovanni Niccolò Servandoni. Aquesta màquina de 123 metres de llarg per 34,2 metres d'alt es va acabar de construir el 26 d'abril de 1749, la vigília del dia previst per als focs

artificials. Es va encarregar la música a Händel, i per als músics es va construir una galeria elevada per sobre d'una estàtua de la Pau envoltada per les estàtues de Mart i de Neptú, així com un baix relleu que representava Jordi II oferint la pau a Britània. Tot estava dominat per un sol que el dia de la celebració es va abrandar amb flames en lloc d'encendre's, il·luminant Hyde Park (Green Park) com si fos el pic del migdia.

Jordi II només volia instruments amb caràcter militar, mentre que Händel concebia més aviat una obra per a cordes i vent. Fins a l'últim moment el compositor no va cedir. El 21 d'abril, va oferir un assaig general públic als jardins de Vauxhall amb una orquestra de vent i timbals (i potser cordes) que comptava, segons els diaris, amb cent músics. Hi van assistir dotze mil persones i la circulació sobre el famós pont de Londres es va bloquejar durant tres hores. Tota aquesta gent va acudir únicament per Händel, ja que aquell dia no hi havia ni focs artificials, ni construcció de fusta, ni estàtues al·legòriques ni de cap altra mena. L'autògraf de Händel indica 24 oboès, 12 fagots, 9 trompetes, 9 trompes, 3 parells de timbals, un contrafagot i un serpent, però és possible que el 27 d'abril de 1749 dirigís un conjunt encara més extens. La cerimònia va estar farcida d'incidents, i només la va salvar del desastre la música de Händel. Durant l'incendi, Servandoni va alçar la seva espasa contra un funcionari reial. Va ser desarmat i va passar la nit al calabós.

Un mes més tard, el 27 de maig, Händel va interpretar la *Music for the Royal Fireworks* en benefici del *Foundling Hospital* (hospici) de Londres, i sabem que en aquesta ocasió va tornar al seu concepte original amb cordes.

Consta de cinc parts: una obertura (de la qual existeixen altres versions probablement posteriors), una bourrée, una siciliana titulada "la Pau" (amb parts virtuoses per a trompa), una peça anomenada "El goig" que s'havia de tocar tres vegades (per les trompetes, les fustes i les cordes, per trompes i fustes, i finalment per tots els instruments), i per acabar dos minuets (el Minuet I es tornava a tocar després del Minuet II).

MARC VIGNAL

Alia Vox, AVSA 9860

Traducció: Traduït - traduit.cat

© David Ignaszewski

Jordi Savall és una de les personalitats musicals més polivalents de la seva generació. Fa més de cinquanta anys que dona a conèixer al món meravelles musicals abandonades en la foscor de la indiferència i de l'oblit. Dedicat a la recerca d'aquestes músiques antigues, les llegeix i les interpreta amb la seva viola de gamba, o com a director. Les seves activitats com a concertista, pedagog, investigador i creador de nous projectes, tant musicals com culturals, el situen entre els principals artífexs del fenomen de revalorització de la música històrica. És fundador, juntament amb Montserrat Figueras, dels grups musicals Hespèrion XXI (1974), La Capella Reial de Catalunya (1987) i Le Concert des Nations (1989) amb els que explora i crea un univers d'emocions i de bellesa, i les projecta al món i a milions d'amants de la música.

Al llarg de la seva carrera ha enregistrat i editat més de 230 discos de repertoris de música medieval, renaixentista, barroca i del classicisme, amb una especial atenció al patrimoni musical hispanic i mediterrani, que han estat mereixedors de moltes distincions com Midem Awards, International Classical Music Awards i un Grammy Award. Els seus programes de concert han convertit la música en un instrument de mediació per a l'entesa i la pau entre pobles i cultures diferents i de vegades enfrontades. No debades l'any 2008 Jordi Savall fou nomenat Ambaixador de la Unió Europea pel diàleg intercultural i, juntament amb Montserrat Figueras, varen ser investits "Artistes per la Pau" dins del programa "Ambaixadors de bona voluntat" de la UNESCO.

La seva fecunda carrera musical ha estat mereixedora de les més altes distincions nacionals i internacionals, d'entre les quals cal destacar, el títol de Doctor Honoris Causa de les Universitats d'Evora (Portugal), de Barcelona, de Lovaina (Bèlgica), de Basilea (Suïssa) i d'Utrecht (Països Baixos), la insígnia "Chevalier" de la Legió d'Honor de la República francesa, el Premi Internacional de Música per la Pau del Ministeri de Cultura i Ciència de la Baixa Saxònia, la Medalla d'Or de la Generalitat de Catalunya, la Medalla d'Or del Círculo de Bellas Artes de Madrid (2015), el premi Helena Vaz da Silva (Portugal) i el prestigiós Premi Léonie Sonning, considerat el premi Nobel de la música. "Jordi Savall posa de manifest una herència cultural comuna infinitament diversa. És un home pel nostre temps" (*The Guardian*, 2011).

LE CONCERT DES NATIONS

L'orquestra Le Concert des Nations fou creada per Jordi Savall i Montserrat Figueras l'any 1989 per tal de poder disposar d'una formació amb instruments d'època capaç d'interpretar un repertori que aniria des del Barroc fins al Romanticisme (1600-1850).

Des de l'inici, posa de manifest la voluntat de donar a conèixer un repertori històric de gran qualitat a través d'interpretacions que respecten rigorosament l'esperit original de cada obra, però interpretades amb una voluntat revitalitzadora. En són bons exemples els enregistraments de Charpentier, J. S. Bach, Haydn, Mozart, Händel, Marais, Arriaga, Beethoven, Purcell, Dumanoir, Lully, Biber, Boccherini, Rameau i Vivaldi.

L'any 1992, debuta en el gènere operístic amb l'obra *Una Cosa Rara* de Martín i Soler, representada al Théâtre des Champs Élysées, al Gran Teatre del Liceu i a l'Auditorio Nacional de Madrid. Més tard actuen també al Gran Teatre del Liceu de Barcelona, al Teatro Real de Madrid, el Wiener Konzerthaus, l'Arsenal de Metz, el Teatro Reggion de Torí, al Palais des Arts de Brussel·les, al Grand-Théâtre de Bordeus, al Piccolo Teatro de Milà, al Teatro de la Zarzuela de Madrid i a l'Òpera Royal de Versalles.

L'impacte de les obres, dels enregistraments i les actuacions a les principals ciutats i festivals de música del món l'han acreditat com una de les millors orquestres amb instruments d'època, capaç d'afrontar un repertori eclèctic i divers que va des de les primeres músiques per orquestra fins a les obres mestres del Romanticisme i del Classicisme.

Manfredo Kræmer CONCERTINO

David Plantier VIOLÍ II

Mauro Lopes, Guadalupe del Moral, Isabel Serrano, Elisabet Bataller VIOLINS I

Alba Roca, Kathleen Leidig, Santi Aubert VIOLINS II

Angelo Bartoletti, Giovanni de Rosa VIOLES

Balázs Máté, Antoine Ladrette, Marco Ceccato VIOLONCELS

Xavier Puertas CONTRABAIX

Marc Hantaï FLAUTA TRAVESSERA

Alessandro Pique, Emiliano Rodolfi, Vincent Robin OBOÈS

Guy Ferber, René Maze, Aline Théry TROMPETES

Thomas Müller, Javier Bonet, Lars Bausch TROMPES

Josep Borràs FAGOT

Joaquim Guerra FAGOT I CONTRAFAGOT

Josep Maria Martí TIORBA

Michael Behringer CLAVICÈMBAL

Pedro Estevan TIMBALES

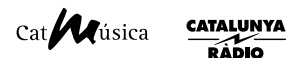
Pere Olivé CAIXA

Jordi Savall DIRECCIÓ

Jordi Savall i Le Concert des Nations
duen a terme una residència a la Saline Royale d'Arc-et-Senans

Amb la col·laboració de

Amb el suport del

MÚSICA ANTIGA

2018_2019

Juditha Triumphans,
de Vivaldi amb **Jordi Savall**

Marc'Antonio e Cleopatra,
de Hasse amb **Accademia Bizantina**

Nadal amb Bach,
amb l'**Ensemble Pygmalion i Raphaël Pichon**

Stabat Mater,
de Pergolesi amb **Jonathan Cohen i Arcangelo**

Rèquiems de Victoria & Vivancos
amb **RIAS Kammerchor**

Passió segons sant Mateu,
de Bach amb **Jordi Savall**

Simfonies 1, 2 i 4,
de Beethoven, amb **Jordi Savall**

**I no et perdís el nou Festival Llums d'Antiga,
concerts únics en entorns màgics.**

L'AUDITORI

www.auditori.cat

L'Auditori de Barcelona
Lepant 150
08013
Barcelona

info@auditori.cat

L'Auditori és un consorci de

Mitjans patrocinadors

